DOI: https://doi.org/10.54937/dspt.2022.22.1.15-31

Karol Anton Medvecký in Slovak Politics after 1918

Karol Anton Medvecký in der slowakischen Politik nach 1918

Karol Anton Medvecký v slovenskej politike po roku 1918

Michal Marťák

Abstract

The following article is devoted to a personality important for the Slovak environment, especially in the period of the so-called revolutionary changes since 1918, but not only during them. Karol Anton Medvecký first became the secretary of the Slovak National Party, later also the secretary of the Slovak National Council, a member of the Revolutionary National Assembly, deputy minister with power of attorney for Slovak administration for Catholic Church Affairs, vice-president of the Czechoslovak People's Party in Slovakia or its deputy in the regional council. The aim of the paper is to present Medvecký, his activities, tasks and problems that he was solving in the political field. We will try to answer questions that mainly concern his political activities. We will rely primarily on periodicals and the current state of historiography in the event of a significant shortage and dispersion of preserved archival sources.

Keywords: Karol Anton Medvecký. Member of Parliament. Church Affairs Officer. Czechoslovak People's Party in Slovakia.

Nasledujúci príspevok je venovaný osobnosti dôležitej pre slovenské prostredie predovšetkým v období tzv. revolučných zmien od roku 1918, ale nielen počas nich. Karol Anton Medvecký sa totiž najprv stal tajomníkom Slovenskej národnej strany, neskôr aj tajomníkom Slovenskej národnej rady, poslancom Revolučného národného zhromaždenia, referentom ministra s plnou mocou pre správu Slovenska pre katolícke cirkevné záležitosti, podpredsedom Československej strany ľudovej na Slovensku či jej zástupcom v krajinskom zastupiteľstve. S D. Kováčom je možné súhlasiť, že naňho *„ako*

keby dejiny zabudli",[1] avšak v poslednom období sa pozornosť Medveckému venuje vo zvýšenej miere.[2]

Cieľom príspevku je predstaviť Medveckého, jeho aktivity, úlohy i problémy, ktoré práve v politickej oblasti riešil. Budeme sa usilovať odpovedať na otázky, ktoré sa dotýkajú predovšetkým jeho politického pôsobenia. Opierať sa pri značnom nedostatku a roztrúsenosti zachovaných archívnych prameňov budeme predovšetkým o dobovú periodickú tlač i súčasný stav historiografie.

Aj keď je možné zaznamenať isté aktivity aj skôr, do praktickej politiky vstúpil Karol Anton Medvecký ešte počas prvej svetovej vojny. Súviselo to s jeho kontaktmi s českou Maffiou a vytváraním zoznamu kontaktov Slovákov, o ktorých by sa bolo možné opierať na území Slovenska po prvomájovej manifestácii v Liptovskom Mikuláši, aj po tajnej porade Slovenskej národnej strany v Martine.[3]

Ešte počas pôsobenia v Bacúrove sa Medvecký po odchode Jozefa Gregora Tajovského stal tajomníkom Slovenskej národnej strany a neskôr aj členom dočasnej 15-člennej národnej rady,[4] o čom vo svojom obežníku informoval predseda Slovenskej národnej strany M. Dula 23. septembra 1918. S tým vyslovili súhlas aj Robotnícke noviny, čím prakticky došlo k zjednoteniu politických síl pod vedením Slovenskej národnej strany na čele M. Dulom.

Medvecký ako neskorší účastník martinských porád a tajomník Slovenskej národnej rady mal na starosti riadnu administráciu Slovenska, realizáciu ustanovení Martinskej deklarácie. Na jednej strane Slovenská národná rada síce predstavovala vládnu moc, na strane druhej jej však chýbali prostriedky na jej vykonávanie. Reprezentovala, prípadne minimálne zasahovala do politickej administrácie predovšetkým vo vzťahu k existujúcim orgánom uhorského štátu. Od zásobovania obyvateľstva potravinami, uhlím a petrolejom, organizovania národných gárd v obciach a mestách, nariadení pre ľudové zhromaždenia prešla postupne náplň Medveckého činnosti ako tajomníka len na akúsi sprostredkovateľskú kanceláriu. Vzhľadom na vyhlásenie Slovenskej národnej rady o jej nekompetentnosti vybavovať

[1] KOVÁČ, Dušan. Karol Anton Medvecký. In *Muži deklarácie*. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2000, s. 125.
[2] GOLIAN, Ján. Zrod a cesty monografie Detva z pera Karola Antona Medveckého. In *Kniha 2015*. Martin : SNK, 2015, s. 355 – 383; GOLIAN, Ján. Karol Anton Medvecký. Pútnik národného života. In *[ne]známe príbehy*. *Osem zabudnutých osobností 19. a 20. storočia*. GOLIAN, Ján – MOLDA, Rastislav (zost.), Society for Human Studies, 2017, s. 144 – 175; GOLIAN, Ján. „Starí učia mladých lietať!" Vplyv Andreja Kmeťa na formovanie Karola Antona Medveckého v úvodnej dekáde 20. storočia In *Kultúrne dejiny*, 2021, roč. 12, Supplement, s. 132 – 163; GOLIAN, Ján. Za sedem rokov deväť farností. „Pansláv" Karol Anton Medvecký ako perzekvovaný kňaz Banskobystrickej diecézy v prvých rokoch 20. storočia. In *Konštantínove listy*, in print.
[3] KOVÁČ, Karol Anton Medvecký, s. 136.
[4] MEDVECKÝ, Karol Anton. *Slovenský prevrat III*. Bratislava: Komenský [v komisii], 1931, s. 352.

zložitejšie procesy a prípady bol dôsledkom postupný úpadok tohto úradu a neodkladné záležitosti sa riešili buď v Prahe alebo v Skalici.[5]

Ako je známe, na konci roka 1918 sa Medvecký stal referentom pre katolícke cirkevné záležitosti pod Šrobárovým vedením Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska. V aktuálnej situácii, a s tým je potrebné súhlasiť aj so samotným Medveckým, sa dostal do pozície, v ktorej musel čeliť dvom *„ohňom" – „protiklerikálnemu zúreniu a zprvu protivládnej, neskorej i protištátnej opozície mojich najbližších, ktorí vo svojom opozičnom eláne hádzali ma do jedného koša s pokrokármi a všetky moje voči cirkvi najlepšie mienené kroky vysvetľovali si ako proticirkevnú kampaň."*[6]

Akiste tomu predchádzali A. Hlinkove tri obežníky kňazom, ktoré poslal 10. novembra 1918. V tom treťom navrhol zriadenie cirkevného odboru, ktorý mal riadiť vnútorné katolícke záležitosti. 72-členný navrhnutý cirkevný odbor mal mať 12-členný výkonný výbor a sám Hlinka v ňom s Medveckým počítal.[7] 28. novembra 1918 sa v Ružomberku konala prvá porada desiatich členov výkonného výboru Kňazskej rady, zapisovateľom a tvorcom štvorstranovej zápisnice[8] bol práve Medvecký, aj keď Sidor na konci opisu o zasadnutí hovorí, že zapisovateľom bol Mnoheľ. Na tejto porade je okrem iného Medvecký spájaný aj s prípravou tzv. memoranda krívd, spáchaných dovtedajšími biskupmi, ktoré mal pripraviť spoločne s J. Vojtaššákom a F. Jehličkom. Rovnako sa mal spoločne s J. Damborským a P. Žiškom podieľať na príprave menoslovu slovenských katolíckych poslancov, zastupovaní slovenských katolíkov pri otázke likvidácie cirkevných veľkostatkov.[9]

Medzitým došlo k menovaniu slovenských poslancov a deň po príchode slovenskej „vlády" do Žiliny sa Šrobár stretol s deputáciou z Ružomberka na čele s Hlinkom, kde Šrobár spomenul, že *„ešte nemá referenta pre cirkevné veci katolícke vo vláde"*. Z nášho pohľadu za zmienku určite stojí, že sa o tejto záležitosti dovtedy podľa neho nemohol poradiť s Hlinkom, Kmeťkom a aj Medveckým, pričom ešte v ten deň mal referenta menovať.[10] Medvecký teda medzi katolíkmi v očiach Šrobára zaujímal dôležité miesto. Po Hlinkovi, ktorému mal Šrobár túto pozíciu ponúknuť, ale na druhej strane s ktorým mal vlažný vzťah, ak je to možné nazvať práve takto, a neskoršom biskupovi Kmeťkovi, sa možno práve Medvecký javil ako najpriechodnejší. Medvecký ako „vydedenec" v Bacúrove, s tým súvisiace spory s biskupom, či práve jeho pozícia v slovenskom politickom prostredí, aj

[5] JANŠÁK, Štefan. *Vstup Slovákov medzi slobodné národy*. Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2006, s. 70.
[6] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 160.
[7] SIDOR, Karol. *Andrej Hlinka (1864 – 1926)*. Bratislava : Kníhtlačiareň sv. Andreja, 1934, s. 321.
[8] Podľa informácií K. Sidora je uložená v Liptovskom múzeu v Ružomberku.
[9] SIDOR, Andrej Hlinka, s. 323 – 325.
[10] SIDOR, Andrej Hlinka, s. 329.

podľa K. Sidora stála za jeho vymenovaním do spomínanej funkcie. Sidor sa obdobne v tejto súvislosti zmieňuje aj o tom, že Hlinka ako hlavný kandidát na pozíciu rezignoval predovšetkým z dôvodu, že *„by sa dostal do služobníckeho pomeru...“*.[11]

Medvecký nastúpil do svojho úradu v čase silnej proticirkevnej kampane, keď súčasne na politickej scéne dochádzalo k formovaniu strán a aj protivládnym a neskôr aj protištátnym opozičným prejavom. Práve medzi týmito dvomi pólmi sa Medvecký ako cirkevný referent pohyboval, musel im čeliť, zvlášť, keď ho opozičné strany, predovšetkým ľudová, veľmi často označovali za pokrokára. Bol súčasťou inštitúcie, ktorú menoval a v začiatkoch riadil V. Šrobár, čo napriek tomu, že nebol členom žiadnej politickej strany, predznamenalo aj postoje iných politických predstaviteľov voči nemu. Medvecký bol teda „Šrobárov“ človek, blízky spolupracovník Hlinkovho hlavného oponenta, ako jeden z mála katolíckych kňazov v štátnom úrade, zástanca čechoslovakizmu na jednej strane, na strane druhej ako katolícky kňaz, v čase absencie hierarchie pre katolícky klérus oficiálne jeden z najdôležitejších predstaviteľov katolíckej cirkvi na Slovensku.

Sám Medvecký uvádza, že sa od neho netrpezlivo očakávali radikálne opatrenia proti maďarizácii v cirkvi.[12] Proti nemu bolo vedených niekoľko kampaní spochybňujúcich oprávnenosť a odbornosť jeho osoby v úrade. Na druhej strane je možné zaregistrovať aj podporu, ktorej sa mu dostalo zo strany katolíckych kňazov okolo Katolíckych novín[13], ktoré vychádzali v Nitre a boli blízke vznikajúcej agrárnej strane.[14] Od nej prichádzali celkom pochopiteľne apologetické príspevky. Jedným z takých bol aj ten, ktorý Medveckého označil spoločne s Bernolákom, Moyzesom, Radlinským, Mišíkom, Okánikom či aj Blahom za poctivého kňaza, ako opak kňaza klerikála, ktorý *„zneužíva náboženstvo k politickým cieľom, používa demagogické heslá a často i nepravdy“*.[15] Bol teda vzorom v časoch maďarskej agitácie v neprospech nového štátu, keď chýbali Slováci v administratíve. V tejto súvislosti je dôležité, že ako ďalšie vzory boli predstavení kňazi blízki vláde, už spomínanej vznikajúcej agrárnej strane, čo je na stránkach tohto denníka pochopiteľné.

Medvecký ako referent bol byť tŕňom v oku, čoho príkladom je aj „výmena názorov“ v apríli roku 1919 na stránkach periodík, ktorá môže poslúžiť aj ako istý obraz riešenia sporov či konfliktov, otvorených či skrytých, v zásade však dvoch opozitných strán. Podobne môže vďaka reakcii poslúžiť aj pri charakteristike Medveckého v uvedených časoch. Príkladom

[11] SIDOR, Andrej Hlinka, s. 330.
[12] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 160 – 161.
[13] MARŤÁK, Michal – MARŤÁK, Lukáš. Katolícke noviny 1919 – 1920 – Tlačový orgán agrárnej strany. In *Otázky žurnalistiky*, 2012, roč. 55, č. 1–2, s. 46 – 55.
[14] Verejná prosba na p. Karola Medveckého. In *Katolícke noviny*, 1919, roč. 1, č. 3, s. 4.
[15] Otvorené slovo. In *Slovenský denník*, 2. 3. 1919, roč. 2, č. 40, s. 1.

takéhoto vzájomného boja, akiste spôsobeného aj neúspechom pri obsadzovaní iných miest, je aj otvorený list Medveckému uverejnený v Slovenských ľudových novinách, pod ktorý sa podpísali 4 kňazi – A. Hlinka, dr. F. Jehlička, J. Vojtaššák, A. Hromada.

Začína zvláštne – bol „medzi štyrmi očami" vyzvaný, aby sa vzdal referentstva, a keďže tak neurobil *„preto teraz nútení sme napomenúť vás pred verejnosťou"*. Konkrétne mu bolo vyčítané, že nemal vyššie teologické vzdelanie, ktoré malo byť pre *„úrad veľkého významu"*, ako úrad cirkevného referenta označili, *„požadované"*. Táto kvalifikácia bola označená ako *„teológ ozaj podkutý, kanonista skúsený"*. Práve tento moment mal byť pre Slovákov katolíkov dôvodom pre to, *„že naše cirkevné záujmy veľmi trpia"*, v ďalšej časti spomenutý ešte raz, avšak azda trochu viac vypovedajúcejšie – *„najmä katolícky klérus nie je na ministerstve zastúpený tak, ako by mal byť"*. Toľko v argumentačnej časti článku či otvoreného listu. Je však potrebné poukázať aj na inú jeho obsahovú stránku. List je totiž navonok písaný relatívne úctivým štýlom, nemožnosť získania vzdelania vzhľadom na františkánsku výchovu či pastoračné pôsobenie v malých farnostiach je pre autorov pochopiteľná a k okamžitému odchodu z úradu mu mala pomôcť jemu priznaná iná „kvalifikácia" – dobrý kňaz a jeho dobré svedomie. Obdobne je v relatívne krátkom texte deklarácia úmyslu 40 kňazov pre jeho napísanie a hlavne zverejnenie – *„ani antipatia, tým menej nenávisť, lež jedine záujem katolíckej cirkvi"*.[16]

Odpoveď Medveckého Hlinkovi, Vojtaššákovi a Hromadovi nenechala na seba dlho čakať a bola publikovaná v jemu blízkom Slovenskom denníku. Zaujímavé je, že z jeho odpovede, teda aspoň z titulku, vypadol práve Jehlička, pod listom podpísaný ako druhý.

Medvecký vo svojej odpovedi reagoval vecne, spomenul svoje teologické štúdiá v seminári, cirkevné právo na univerzite, kde mal študovať už aj nový Kódex cirkevného práva a v decembri 1918 byť promovaný za doktora cirkevného práva, čomu mali zabrániť prevratové udalosti. Pripomenul aj pravidelné mesačné „skladanie účtov" referentov na porade poslancov slovenského klubu, kde bolo možné prípadné nekvalifikované konanie pripomienkovať. V každom prípade však identifikoval nielen pohnútky otvoreného listu – *„nepochopiteľnú neprajnosť a animozitu"*, ale predovšetkým autora listu.[17] Jediným podpísaným vzdelaným kňazom bol F. Jehlička, nebol súčasťou ministerstva a navyše, ako to bolo priznané, myšlienka vznikla po rozhovore dvoch ľudí. Napokon, naznačuje to aj skutočnosť, že Medvecký odpovedal len trom, nie zástupcom štyridsiatich, ani štyrom podpísaným

[16] Otvorený list na p. K. Medveckého. In *Slovenské ľudové noviny*, 25. 4. 1919, roč. 10, č. 17, s. 1 – 2.
[17] MEDVECKÝ, Karol A. Moja odpoveď dp. Andrejovi Hlinkovi, Jánovi Vojtaššákovi a Antonovi Hromadovi. In *Slovenský denník*, 30. 4. 1919, roč. 2, č. 88, s. 1.

a z uvedených signatárov vypadol F. Jehlička. Podľa Medveckého mal mať práve F. Jehlička záujem o jeho postavenie, prípadne sa Medvecký nijako výnimočne nezasadzoval pre obsadenie jedného z uvoľnených biskupských miest práve Jehličkom. Medvecký aj zapochyboval, či podpísaní ako *„mnohoroční priatelia ... a tí, od ktorých som mal pre všetko, čo som doposiaľ v mojom rezorte podnikol, predbežné alebo aspoň dodatočne udelené odobrenie“* o liste vedeli a či by ho aj skutočne podpísali, zvlášť, ak v ňom absentoval *„jediný poklesok“*. Medvecký sa v reakcii rozpísal, zachoval si však istý typ nadhľadu, pokúsil sa aj o nadstraníckosť zameraním sa skôr na jednotlivca.

Pokiaľ ide o konkrétne záležitosti, ktoré ako cirkevný referent riešil, je potrebné spomenúť aspoň niektoré. Môžeme tak zaregistrovať jazykovú otázku, ktorá v tomto úrade spájala politiku i cirkev. Išlo tak o bohoslužobnú reč, kde sa v prípade používania maďarského jazyka rozprávalo o rečových krivdách, najmä v pohraničných oblastiach v Košickej či Rožňavskej diecéze. V prípade Košickej diecézy na príklade niektorých vybraných farností konštatoval, že len *„nepatrná časť duchovenstva sa priklonila ku slovenskému národu a aj vonkajší život kléru je maďarský“*. Konkretizoval to predovšetkým na Prešove, kam *„duchovní chodia každý pondelok a piatok, tunajší farári sa zhovárajú vždy maďarsky, kupujú len maďarské knihy a noviny, slovenské divadlá a vôbec slovenskú kultúru nepodporujú, až na malé výnimky, vôbec, u obyvateľstva táto maďarizačná činnosť kléru, samozrejme, spôsobuje nevôľu“*. Ďalším podobným prostredím podľa Medveckého bol Veľký Šariš, kde *„kňazstvo neprejavuje lásky k slovenskej veci, farár sa chová nepriateľsky a ostatné duchovenstvo maďarčí všade“*, v Červenici, kde *„farár v škole katechizmu neučí, čo vzbudzuje u obyvateľstva odpor a vystupuje všade ako Maďar“*, v Sabinove *„sa všetci duchovní zhovárajú po maďarsky a navštevujú len maďarskú spoločnosť“*.[18]

Obdobne to bolo aj prípade trnavského ordinariátu, kde sa niektoré mníšky Dcéry Božského Spasiteľa v Bratislave mali *„ponosovať, že ich tamojšie maďarské a nemecké mníšky utláčajú, že ich predstavená Rakúšanka všelijak tlačí, že sa im nedostáva spôsobu sa slovenskému duchovnému spovedať... Bývajú od predstavenej hrubo urážané.“* Medvecký žiadal, aby bolo slovenským sestrám umožnené spovedať sa pri slovenskom spovedníkovi a aby sestra, ktorá bola cudzou štátnou príslušníčkou a stála za komplikáciami, bola upozornená a *„aby slovenské a české sestry čo najláskavejšie viedla a nezavdávala príčinu k zasahovaniu vlády, ktorá by inak musela aj s jej štátnou príslušnosťou sa zaoberať.“* [19] Akiste za tým nemožno nevidieť Medveckého snahu o to, aby si aj vedenie kláštorov uvedomilo, že nový štát

[18] Slovenský národný archív (SNA), f. Minister s plnou mocou pre správu Slovenska (MPS), K 72, č. 13151/1922.
[19] SNA, f. MPS, K 71, č. 11351/1922.

bol realitou, čo bolo potrebné prijať a hľadať spôsob, ako navzájom spoločne existovať. V prípade blízkej Prievidze zase Medvecký adresoval provinciálnej predstavenej v Prahe žiadosť v zmysle, že tam bola predstavená ovplyvňovaná inou sestrou, ktorá neustále bola zásobovaná maďarskou tlačou, kým *„slovenským sestrám zabraňovala sa spolu zhovárať. Maďarónsky duch vedenia toho ústavu a šikanovanie slovenských sestier nielenže robí veľmi zlý dojem na slovenské okolia mesta, ale už cítiť jeho vplyv na ducha a výchovy školskej, ktorý je len rečou slovenský, ale duchom je ešte vždy presýtený maďarizmom*“.[20]

V prevratových časoch dostával od Kňazskej rady mnoho podnetov a návrhov na čo najrýchlejšie poslovenčenie cirkevnej správy na Slovensku, pretože maďarskí biskupi veľmi nepriaznivo pôsobili nielen na kňazov, ale i samotných veriacich. Samozrejme, ako už bolo naznačené, za týchto okolností to pre Medveckého ako katolíckeho kňaza nebolo jednoduché. Odstránenie maďarských biskupov sa však nemohlo udiať násilne a bez vedomia Svätej stolice a ani rýchlo, ako si to predstavovali slovenskí cirkevní predstavitelia i vláda. Medvecký tu zohral dôležitú úlohu, keď osobne navštívil trnavského vikára Báthyho, nitrianskeho biskupa Bathányiho a aj svojho biskupa v Hronskom sv. Kríži Radnaia, aby ich informoval o úmysle vlády vyhostiť ich. Po ich odchode bolo potrebné riešiť otázku seminárov, škôl, ústavov i cirkevných majetkov a predovšetkým obsadenie uprázdnených biskupských stolcov.[21]

V celom dlhom procese výberu kandidátov na biskupov sa v máji 1919 objavil aj sám Medvecký, ktorý mal podľa vládneho návrhu na nové usporiadanie diecéz na Slovensku predloženého nunciovi obsadiť košický stolec. Avšak v zozname kandidátov, ktorý pripravil po odporúčaní pražského i ostrihomského arcibiskupa a ďalších osobností politického i cirkevného života C. Micara, figuroval medzi tými, ktorí sa mali tešiť podpore vlády, bez potrebných kňazských kvalít, do úvahy teda prichádzali len ako nevhodní kandidáti. Okrem Medveckého mali takými byť napríklad aj o Ľ. Okánik, J. Donoval či P. Žiška.[22] Konkrétne v neprospech Medveckého mala podľa Micaru byť jeho práca v neprospech cirkvi na Slovensku, vládou mu zverené predsedníctvo Centrálnej komisie pre správu rímskokatolíckych majetkov na Slovensku so sídlom v Bratislave, ale predovšetkým jeho vzťah k vláde, ktorá ho navrhla a ovládala. Ako je známe, prvými slovenskými biskupmi po prevrate sa stali Marián Blaha v Banskej Bystrici, Karol Kmeťko v Nitre a Ján Vojtaššák na Spiši, vysvätení v roku 1921.

[20] SNA, f. MPS, K 72, č. 13419/1922.
[21] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 114.
[22] HRABOVEC, Emília. *Slovensko a Svätá stolica 1918 – 1927 vo svetle vatikánskych prameňov*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2012, s. 195 – 206.

Okrem funkcie cirkevného katolíckeho referenta Medvecký bol členom Slovenského klubu poslancov v Revolučnom národnom zhromaždení. Za poslanca bol menovaný a poslanecký sľub zložil 9. januára 1919 na 14. schôdzi parlamentu. Aj sám Medvecký priznal, že spočiatku nemal čas zúčastňovať sa na zasadnutiach v Prahe kvôli práci referenta. Keďže nebol sám, ktorému iné povinnosti komplikovali aktívnu prácu poslanca, 13. februára 1919 na 29. schôdzi Revolučného národného zhromaždenia bola uzatvorená dohoda, že tí poslanci, ktorí na Slovensku zastávali rôzne úrady, nemusia chodiť do Prahy na zasadnutia parlamentu. Niektorí sa mandátu vzdali, čo nebol prípad K. Medveckého, ktorý sa s ďalšími trinástimi poslancami ocitol na listine trvalo ospravedlnených.[23] Po voľbách v roku 1920 sa to zmenilo. Aj keď neexistuje mnoho dokladov o jeho poslaneckej činnosti, predsa máme niektoré zmienky. Vo februári 1919 jeho meno figuruje medzi 18-timi predstaviteľmi, ktorí v rámci klubu slovenských poslancov spísali rezolúciu na podporu proti maďarským snahám, propagande proti konsolidácii pomerov a protičeskoslovenským snahám. Medzi signatármi Slovenský denník uvádza napr. aj K. Kmeťka či A. Hlinku.[24]

Okrem toho sa Medvecký angažoval napríklad pri príprave ústavy 1. ČSR, pokiaľ išlo o terminológiu, a priamo navrhoval, aby bol pojem „československý jazyk" nahradený pojmami „český a slovenský jazyk". Obdobne v tomto procese prišiel aj s ďalším návrhom, ktorý mal byť kompromisný, a znel: *„jazyk československý – t. j. český i slovenský"*.[25]

Ako už bolo spomenuté, počas svojho pôsobenia ako referent pre katolícke cirkevné záležitosti sa Medvecký usiloval zachovávať svoju nestraníckosť a nestrannosť. Po skončení angažmánu v Bratislave však svoje pôsobenie v slovenskej politike zvažoval a vedel si ho predstaviť, čo je možné sledovať výraznejšie v súvislosti s parlamentnými voľbami v roku 1925, aj keď je potrebné zdôrazniť, že z hľadiska ideového nešlo o nič radikálne. Krátko sa k nemu dostal aj vo svojich spomienkach, kde odôvodňuje svoje rozhodnutie. Ako píše, *„trúfal som si pomocou starého priateľstva s Hlinkom a jeho národne zmýšľajúcimi poslancami paralyzovať hungaristické prúdy v tej strane. No nie menej som počítal aj s opačnou kombináciou, kde by som zas protikatolícke smery strany agrárnej vedel paralyzovať"*.[26] Ďalej uvádza, že nikdy nebol fanatickým straníkom, ale „vždy známym slovenským synkretistom" a malo mu byť takmer ľahostajné, či s ním ako kandidátom bude ľudová alebo agrárna strana počítať, pretože podľa jeho slov bol *„ustálenou osobnosťou i istým zvláštnym programom, a teda s takmer vytvorenou možnosťou pre úplné splynutie s ktoroukoľvek z uvedených strán"*.[27]

[23] SIDOR, Karol. *Slovenská politika v pražskom sneme 1918 – 1938, prvá časť*. 1975, s. 20, 202.
[24] Za očistu nášho politického života. In *Slovenský denník*, 5. 3. 1919, roč. 2, č. 42, s. 1.
[25] RYCHLÍK, Jan. *Češi a Slováci ve 20. století. Spolupráce a konflikty 1914 – 1992*. Praha : Ústav pro studium totalitních režimu; Vyšehrad, 2012, s. 90 – 91.
[26] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 163.
[27] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 163.

Takúto koncepciu jeho uvažovania však istým spôsobom narúša list, ktorý v kontexte parlamentných volieb v roku 1925 a možnosťou kandidovať v nich len obmedzenému množstvu kňazov Medvecký adresoval A. Hlinkovi na začiatku novembra 1925. V ňom ako jeho *„najvernejší i najstarší priateľ"*, ako to Medvecký zvykol v súvislosti s Hlinkom často uvádzať, zjavne sklamane reagoval na to, že sa na uvoľnené kandidátske miesta po bývalých kňazských poslancoch K. Kmeťkovi, F. R. Osvaldovi i A. Bobokovi nedostal. Nezabudol zdôrazniť svoje zásluhy, finančné možnosti, schopnosti získať voličov aj v „neľudáckych" volebných obvodoch, znížiť počet kňazov v radoch agrárnej strany či významné postavenie v spoločnosti, ktoré malo zabrániť ostrejšiemu vystupovaniu proti jeho osobe i strane ako takej.[28]

Tento osobný neúspech však v každom prípade znamenal príklon Medveckého k tvoriacej sa politickej skupine okolo M. Mičuru, ku ktorej *„vidiac, že reprezentuje vlastne môj vlastný, celoštátny, sociálny, slovenský a katolícky program, pripojil som sa s celou dušou"*.[29] Ako je známe, napokon sa v Československej strane ľudovej na Slovensku stal jej krajinským podpredsedom a ako taký sa pravidelne zúčastňoval zasadaní krajinského výkonného výboru tejto strany. Na nich najčastejšie referoval o činnosti krajinského výboru a zastupiteľstva. V prípade februárového roku 1931 mal zvlášť zdôrazniť aktívnu prácu A. Cvinčeka v ňom.[30]

Je menej známe, že Medvecký sa v politike aktívne pohyboval aj v 30. rokoch. V ich prvej polovici bol, ako už bolo uvedené, poslancom v krajinskom zastupiteľstve, kde sa v roku 1930 dostal ako nástupca P. Žišku, ktorý bol zvolený za senátora Národného zhromaždenia, a na tejto pozícii vytrval do roku 1935.[31] K tomu je potrebné pripomenúť, že v prvej polovici 30-tych rokov súčasne pôsobil aj ako starosta Bojníc.[32] V tomto zmysle je nevyhnutné s P. Kollárom súhlasiť, ktorý konštatuje, že záujem o politické dianie a angažovanie v ňom u Medveckého postupne chladol. Na druhej strane je potrebné zdôrazniť, že svoju pozornosť vo väčšej miere venoval inej sfére.[33]

K svojim politickým začiatkom sa však pomerne často vracal a mohlo by sa zdať, že sa neustále sťažuje. Je to možné, avšak cítiť aj istý nevďak, ktorý sa mu v nasledujúcich obdobiach aj dostal. Je však potrebné zdôrazniť,

[28] SIDOR, Andrej Hlinka, s. 533 – 534.
[29] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 163.
[30] Zasedanie zemského výkonného výboru čsl. strany ľudovej v Žiline. In *Ľudová politika*, 14. 2. 1931, roč. 7, č. 36, s. 1.
[31] ŠUCHOVÁ, Xénia. Prílohy II – Politický systém. In *Slovensko v Československu (1918 – 1939).* Milan Zemko, Valerián Bystrický (eds.). Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2004, s. 582.
[32] KOVÁČ, Ján a kol. *Bojnice*. Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo Bojnice : MsNV, 1967, s. 144.
[33] KOLLÁR, Pavol: *Karol Anton Medvecký (1875 – 1937).* Ružomberok : Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2005, s. 42.

že nešlo len o Medveckého, podobným nežiaducim „neprijatiam" sa dostalo aj iným predprevratovým Slovákom a znášali to ťažko. Vo svojich spomienkach Medvecký napriek tomu uviedol, že mu bolo ľahostajné, či bude alebo nebude vykonávať poslanecký mandát, na ktorý *„necítil nikdy zvláštne schopnosti, lebo nikdy nebol rečníkom"*.[34]

V roku 1930, keď sa uskutočnil krajinský zjazd strany v Žiline, Medvecký si zaspomínal na svoje pôsobenie v tomto meste ešte v prevratových časoch, keď bol poverený vedením vládneho referátu pre cirkevné záležitosti katolíckej cirkvi na Slovensku. *„...Ani kancelárie, ani pomocného personálu, ani kancelárskeho nábytku, ani bytu pre mňa v Žiline nebolo... Prvé akty úradné písal som na koridore, na písacích stolíkoch náhodou neprítomných šťastnejších kolegov referentov, ba aj na stenách... V nádražnej čakárni, v podstreší Folkmanovho hostinca som sa mohol kedy-tedy vyspať... na nedele som chodieval v nevykúrených a povybíjaných vlakoch na moje vyhnanstvo do Bacúrova..."*[35]

Ak nereflektujeme priame správy o dianí v slovenskom krajinskom zastupiteľstve, ktoré sú k dispozícii v Slovenskom národnom archíve v Bratislave, fond Krajinský úrad v Bratislave – krajinské úrady, a prihliadneme na tie, ktoré podľa dôležitosti uvádzalo stranícke periodikum Ľudová politika, je potrebné spomenúť aj návrhy, s ktorými mal Medvecký prísť napríklad v súvislosti s riešením hospodárskej krízy na Slovensku. Na zasadnutí zastupiteľstva dňa 17. marca 1932 spoločne s A. Cvinčekom nesúhlasil so zriadením finančnej komisie pri krajinskom výbore, čo bola iniciatíva zástupcov ľudákov.[36] 24. novembra 1932 bol zase na zasadaní zastupiteľstva, na ktorom sa rokovalo o krajinskom rozpočte na rok 1933 a Medvecký na ňom vystúpil s kritickými poznámkami zdravotníckej kapitoly. V zložitých časoch krízy namietal v prípade niektorých slovenských nemocníc vysoké položky na kancelárske potreby, neprimerane vysoké plánované náklady na kúrenie, energie, pranie, čistiace prostriedky, a to aj napriek tomu, že by mohli byť vyvážené poplatkami za ošetrenie, prístupné čo najširším vrstvám občanov, aj tým najchudobnejším, ktorí by sa bez ohrozenia svojej existencie mohli dostať k včasnému liečebnému zákroku. Podobne sa pristavil aj pri mimoriadnych potrebách vo veci nákupu zahraničných zariadení nemocníc, na ktoré sa museli požičiavať. Súčasne však nechcel byť vnímaný ako nepriateľ zdokonaľovania zdravotníckej techniky či ako nepriaznivec pokroku lekárskej vedy.[37]

[34] MEDVECKÝ, Z mojich rozpomienok, s. 164.
[35] MEDVECKÝ, Karol A.: K nášmu žilinskému snemovaniu. In *Ľudová politika*, 11. 5. 1930, roč. 6, č. 106, s. 1.
[36] Zo zasadnutia Krajinského zastupiteľstva. In *Ľudová politika*, 18. 3. 1932, roč. 8, č. 64, s. 1.
[37] Zo zasadnutia Krajinského zastupiteľstva. In *Ľudová politika*, 25. 11. 1932, roč. 8, č. 266, s. 2.

Medvecký to v polovici tridsiatych rokov myslel s vysokou politikou stále vážne. Za Československú stranu ľudovú na Slovensku kandidoval v parlamentných voľbách v roku 1935 do poslaneckej snemovne za volebný kraj Banská Bystrica z prvého miesta. Strana celkovo kandidovala v siedmich volebných krajoch (Trnava, Nové Zámky, Turč. Sv. Martin – Mičura, Banská Bystrica, Lipt. Sv. Mikuláš, Košice a Prešov).[38]

V čase Tukovho procesu sa redakcia Slováka sústreďovala svojimi útokmi predovšetkým na svedkov, ktorí v procese svedčili v neprospech Tuku. A keďže jedným z nich bol aj Medvecký, neobišla ani jeho. Medvecký ako svedok objasňoval okrem slovenskosti obvineného Tuku, predovšetkým záležitosť Martinskej deklarácie a jej tzv. tajnej klauzuly. Pokiaľ išlo o prvú vec, vo svojej výpovedi Medvecký rozprával o rozhorčení predprevratových slovenských kňazov vo veci maďarofilského spevníka Tukovho. V druhej časti svojho svedectva rozprával o vzniku Martinskej deklarácie ako vtedajší tajomník Slovenskej národnej rady, tvrdil, že nemala žiadne dodatky a nebola pri nej písaná žiadna zápisnica. Na druhý deň sa podľa neho neuskutočnila žiadna predsedníctvom zvolaná schôdza s formálnym mandátom, lehota desiatich rokov ako klauzula deklarácie, po ktorých mal byť revidovaný vzťah medzi Čechmi a Slovákmi, nebola podľa neho súčasťou žiadneho oficiálneho dokumentu. Medvecký všetky návrhy na riešenie vzájomného vzťahu Čechov a Slovákov pripisoval prevratovému nadšeniu, čomu mali zodpovedať diskusie.[39] Ako je známe, existencia klauzuly na nepotvrdila už v roku 1926 v súdnom spore ukončenom medzi Karolom Hušekom a Jurajom Kozom Matejovom.[40]

V súvislosti s udalosťami okolo Tuku sa okolo Medveckého v tlači objavovali aj ďalšie články. Poslanec HSĽS J. Sivák v jednom z nich reagoval na „overené“ osvedčenie o tom, že v započutom rozhovore vo vlaku mal práve Sivák s Tukom komunikovať v maďarskom jazyku, voči čomu sa ohradil, ale nezabudol pripojiť aj niekoľko ďalších informácií o Medveckom. Dotýkali sa jeho pôsobenia v Bojniciach a predstavovali ho ako *„človeka hašterivej, nespratnej povahy, ktorého jedinou záľubou bolo vyvolávať spory, vláčiť sa po súdoch“*. Sivák bol konkrétny a spomenul jedenásť konkrétnych prípadov, ktoré ho vykresľujú ako vznetlivého kňaza, ktorý mal zauškovať v škole či kostole, spôsobovať majetkové ujmy, nespokojného s jemu dodaným tovarom od obchodníka, upodozrievavého, človeka nešťastnej povahy a pod. Pocit pravdivých informácií posilňujú v troch prípadoch presne uvedené čísla súdnych spisov z Nitry či Prievidze. Sivák pridal aj ďalšiu správu, ktorá azda môže pomôcť do sporu vniesť viac svetla, i Sivákovej

[38] Kandidáti čsl. strany ľudovej na Slovensku. In *Ľudová politika*, 5. 5. 1935, roč. 11, č. 101, s. 1.
[39] Buday, Medvecký, Sivák. In *Slovenský denník*, 20. 8. 1929, roč. 12, č. 190a, s. 2 – 3.
[40] Viac k procesu pozri najnovšie FEDORČÁK, Peter. *Tuka proti republike. Proces z roku 1929*. Bratislava : Marenčin PT, 2018.

motivácie. Podľa nej *„kedysi nažíval som s p. prepoštom vo veľkom a srdečnom priateľstve... Z týchto čias mám mnoho listov od pána prepošta, z ktorých však nijako nevysvitá, že by som bol býval maďarónom... Pán prepošt bol ten, ktorý začal pri parlamentných voľbách roku 1925 po vystúpení mičuráčiny na Slovensku útočiť na ľudákov, a tak i na mňa...“*[41] Sivák sa k Medveckému a vzťahu s ním vrátil aj neskôr vo svojich pamätiach. V nich potvrdil veľmi kladný počiatočný vzájomný prístup oboch, no pridal aj už aj inú charakteristiku, ktorá korešponduje s neskorším vzájomným nastavením, aj keď je potrebné zdôrazniť, že pravdivým. Nezabudol pripomenúť Medveckého majetkové pomery od jeho príchodu do Bojníc, pár koní i kočiar, ktoré mu mala závidieť celá horná Nitra, i jeho *„záľubu v reprezentácii, no a nadovšetko: keď mal i z čoho reprezentovať!“*[42] V každom prípade však potvrdil premenu vzťahu spôsobenú iným politickým zmýšľaním a opätovne aj jeho popudlivou, prudkou i zlostnou povahou. Pokiaľ ide o uvedené útoky Medveckého na Siváka, zo spomínaného obdobia nateraz údaje nie sú známe, prípadne môžu sa viazať bezprostredne k regiónu Prievidze, resp. Bojníc. V tomto kontexte môže byť dôkazom napríklad aj záležitosť dostavby školskej budovy v Opatovciach nad Nitrou, ktorú mal komplikovať Sivákovi blízky notár, ktorý mal *„škole úklady zbrojiť z politickej zášte“*. [43] Istou zvláštnosťou, aj keď z hľadiska cirkevnej správy, je v tejto súvislosti tá, že keď bol v novembri roku 1932 dokončený most v Opatovciach nad Nitrou, jednej zo šiestich filiálok Bojníc,[44] okrem iných hostí sa na tejto udalosti zúčastnil aj Medvecký ako svätiteľ mosta. Zvláštnosť však spočíva v tom, že uvedený most odvtedy niesol názov Most Jozefa Siváka.[45]

7. a 8. septembra 1929 uverejnila Ľudová politika články Medveckého, v ktorých označil príspevky K. Sidora za hungaristické a toto nastavenie sa v nich odráža vedome alebo nevedome. Sidor preto 9. septembra 1929 oslovil Spolok slovenských spisovateľov, aby tvrdenie Medveckého posúdil a Sidora ako člena spolku podporil. Literárna komisia v zložení J. Jesenský, H. Gregorová, F. R. Votruba, T. J. Gašpar a E. B. Lukáč dala za pravdu Medveckému a potvrdila, že Sidor skutočne vo svojej publicisticko-literárnej činnosti „až do dnešného dňa prejavuje solidaritu s tukovskou ideológiou“.[46] Záver komisie bol zverejnený v ľudáckom denníku Slovák spoločne so stanoviskom Sidora. Ten ho označil ako „chorobný dokument doby“, ktorého slabou stránkou bola nerozhodnosť literátov, čechoslovákov. Je zrejmé, že Sidor očakával rozhodnutie

[41] Nový škandál K. A. Medveckého. In *Slovák*, 10. 9. 1929, roč. 11, č. 205, s. 4.
[42] SIVÁK, Jozef. *Z mojich pamätí*. Martin : Matica slovenská, 2003, s. 282 – 284.
[43] Diecézny archív Banská Bystrica (DA BB), fond Kňazi diecézy – Karol Anton Medvecký (f. KD – KAM), „Slovútny pane ministre!“, 14. 11. 1933.
[44] *Schematismus Dioecesis Neosoliensis pro anno 1933*, s. 42.
[45] Most Jozefa Siváka. In *Slovenská pravda*, 27. 11. 1932, roč. 13, č. 48, s. 5.
[46] Literárny súd vo veci K. A. Medveckého a jeho výsledok. In *Slovák*, 15. 2. 1930, roč. 12, č. 38, s. 4.

vo svoj prospech, a preto sa bezúspešne obracal na ďalšie spolkové inštitúcie. Treba však konštatovať, že v tomto prípade išlo o čisto politický spor zástupcov dvoch navzájom súperiacich strán, v ktorom HSĽS zastupoval K. Sidor a Československú stranu ľudovú na Slovensku K. A. Medvecký, avšak prenesený na literárne pole.

K obdobným „diskusiám" v tlači dochádzalo aj v neskoršom období, najmä v súvislosti s publikovaním jeho štvorzväzkového diela Slovenský prevrat.[47]

Keď v roku 1934 vydal K. Sidor životopisné dielo o A. Hlinkovi, vzájomný spor s Medveckým pokračoval. Citoval totiž z listu, ktorý ešte v roku 1925 adresoval Medvecký Hlinkovi. Z uvedeného listu vyplýva, že v čase, keď mohlo do parlamentu kandidovať len obmedzené množstvo kňazov, sa práve Medvecký na kandidátnu listinu za HSĽS nedostal a považoval to za *„odkopnutie, ktoré si nezaslúžil"*.[48] V každom prípade to Medvecký vnímal ako ďalší atak, ktorý sa rozhodol riešiť prostredníctvom syndikátu novinárov, keďže po vyššie uvedenom spore Sidor zo Spolku slovenských spisovateľov vystúpil. „*Trestuhodná indiskrétnosť uverejňovať bez povolenia autora i adresáta súkromného listu"*, ako to nazval v liste predsedovi syndikátu, a jeho nesprávne a urážlivé komentovanie sa podľa Medveckého míňalo etike žurnalistov, a preto očakával vyvodenie dôsledkov a aj *„primeraný trest"*.[49]

V tridsiatych rokoch Medvecký čelil viacerým sporom, ktoré mali jednoznačné politické pozadie. Účinkoval v prostredí, kde sa z tohto hľadiska intenzívne stretávali dve opozitné strany, HSĽS v Prievidzi a Československá strana ľudová na Slovensku v blízkych Bojniciach, a práve tento moment sa odrážal aj na tom, ako Medvecký žil. Svedčí o tom aj jeho súkromná korešpondencia. Jej príkladom môže byť list okresnému náčelníkovi v Prievidzi, v ktorom reagoval na jeho „nadháňanie" Sivákovi, a teda *„nadháňanie naším politickým kontrášom musí nás nehlinkovcov hodne iritovať... sme si vedomí, čo znamená, keď administratíva k službám týchto rozvratných živlov (organizátori revolučnej rodobrany a osobní priatelia Tukovi nemôžu byť nerozvratní)"*.[50] Medvecký sa stavia do pozície priateľa, ktorým, samozrejme, mohol byť vďaka svojej funkcii starostu Bojníc, a ako od predstaviteľa štátnej moci očakávala sa od neho nezávislosť od všetkých strán, diskrétnosť v úrade a predovšetkým *„bližší pomer ako tí, ktorým na štáte tomto nezáleží"*. Dokonca priznal aj istú dávku žiarlivosti na vzťah, ktorý okresný náčelník mal mať s predstaviteľmi HSĽS, v tomto prípade okrem spomínaného poslanca

[47] Za mnohé pozri napr. Česť Mudroňovcov nesmie byť poškvrnená. In *Slovák*, 1. 7. 1930, roč. 12, č. 146, s. 3; Andrej Hlinka a československá jednota. In *Slovák*, 30. 11. 1932, roč. 14, č. 272, s. 1.
[48] SIDOR, Andrej Hlinka, s. 533.
[49] DA BB, f. KD – KAM, „Veľavážený pán šéfredaktor!", 4. 7. 1934.
[50] DA BB, f. KD – KAM, „Slovutný pán okresný náčelník!", 21. 4. 1933.

Siváka najmä s prievidzským farárom a starostom A. Miššuthom. Motiváciu Medveckého k napísaniu listu možno s veľkou pravdepodobnosťou nájsť okrem už v ním spomínanej žiarlivosti, aj hlavne odlišné politické póly zainteresovaných. Okresný náčelník vo svojej reakcii prízvukoval svoju nestrannosť tvrdením: *„Len si nemyslíte, že chodia ku mne po radu, čo majú robiť... Neprišli ku mne ani o tom sa poradiť, ako majú pomenovať most i školu, nie som predsa ich tútorom.“* Z listu cítiť snahu okresného náčelníka pôsobiť zmierlivo pre obe strany v záujme predídeniu prípadnej izolovanosti, keď napríklad konštatoval, že v prípade protištátneho zmýšľania u Siváka či Miššutha mal byť Medvecký *„asi zle informovaný... Dá sa im všeličo vytýkať, najmä krikľavú opozičnosť a nevyberanie prostriedkov, ale protištátne zmýšľanie nemajú“*.[51]

Ako starosta mohol byť na začiatku funkčného obdobia znepokojený z toho, že sám predstaviteľ celoštátnej strany nedokáže uskutočňovať veci na úkor vplyvu ľudákov.

Svoj niekdajší vplyv sa Medvecký usiloval využívať aj naďalej. Na prelome rokov 1932/1933 v jednom zo svojich listov charakterizoval región v presvedčení, že mu išlo len o verejný záujem a bez toho, aby niekomu škodil. Jednostaj však podľa neho *„okresný úrad je vlastne exekutívou Sivákových plánov. Mišút, Novák, Sivák, Žirko jedno srdce, jedna myseľ hrajú si z rúčky do rúčky. Všetky tajnosti okresného úradu sú hneď predmetom agitačky Hlinkovcov. Oznámené zhromaždenia iných strán Hlinkovci sa prv dozvedia... Takmer všetci okresní notári sú vo vlekoch tej strany...*“[52]

„*Muž s veľkým zmyslom pre prítomnosť a so širokým rozhľadom v politických dejinách Uhorska“*, ako ho charakterizoval Štefan Janšák,[53] zomrel 11. decembra 1937 v Bojniciach náhle. Dlhodobo mal mať problémy s cukrovkou, ktorým nevenoval primeranú pozornosť, neliečil sa, čím sa mu zdravotný stav nečakane zhoršil. Bol pochovaný na cintoríne v Bojniciach 15. decembra 1937 banskobystrickým biskupom M. Blahom a v prítomnosti mnohých popredných slovenských, nielen politických predstaviteľov.

Medvecký sa však z pamäte oponentov nedostával jednoducho. Kým bezprostredne po úmrtí prinášali periodiká kratšie či dlhšie obzretia sa za životom Medveckého,[54] uznávali jeho zásluhy naprieč celým politickým spektrom, uverejnil Slovák súkromný list, ktorý mal pred časom Medvecký poslať Hlinkovi, aj s jeho komentárom.[55] Je potrebné priznať, že môže vyvolávať rôzne pocity a jeho tón i obsah nebol vyberavý a celkom

[51] DA BB, f. KD – KAM, „Vysokodôstojný pán prepošt“, 29. 1. 1934.
[52] DA BB, f. KD – KAM, „Slovútny pane prezidente“, 23. 12. 1932.
[53] JANŠÁK, Vstup Slovákov medzi slobodné národy, s. 70.
[54] Bojnický prepošt K. A. Medvecký zomrel. In *Slovenský deník*, 14. 12. 1937, roč. 20, č. 284, s. 1 – 2; K. A. Medvecký mŕtvy. In *Národnie noviny*, 14. 12. 1937, roč. 68, č. 145, s. 1; K. A. Medvecký zomrel. In *Robotnícke noviny*, 14. 12. 1937, s. 2.
[55] Nad rovom K. A. Medveckého. In *Slovák*, 19. 12. 1937, roč. 19, č. 288, s. 1.

jednoznačne sa musel Hlinku dotknúť. Medvecký v ňom totiž „volal Hlinku pred Boží súd" v celkovo dvanástich bodoch a cítiť z neho vnútorný nepokoj, rozhorčenosť či priam hnev, pravdepodobne vyvolaný jeho zhoršeným zdravotným stavom. Nie je známe, čo bolo bezprostredným impulzom k jeho napísaniu, ale okrem starších záležitostí, ako je napríklad úmrtie J. Donovala roku 1920[56], sú tam spomenuté aj nitrianske oslavy vysviacky prvého kresťanského kostola. Je teda zrejmé, že list by nemal byť starší, ako z roku 1933. Agrárnici ako jediní to nazvali „hyenizmom" a niečím neprijateľným, aby boli súkromné listy, bez ohľadu na ich obsah, zverejňované, zvlášť po smrti jeho autora.[57]

Karol Anton Medvecký sa v politickom priestore presadzoval v prevratových časoch najprv ako tajomník Slovenskej národnej strany a neskôr aj Slovenskej národnej rady. Ako taký bol účastný na zhromaždení v Martine, kde bola prijatá pamätná deklarácia. Jeho pozícia cirkevného referenta však bola komplikovaná aj pre neho. Spôsobovalo to jeho postavenie, keď ako katolícky kňaz musel čeliť na jednej strane silnej protikatolíckej vlne, s ktorou sa nový štát vyrovnával pomaly, na strane druhej bol neustále vystavovaný tlaku slovenských cirkevných predstaviteľov, pokiaľ išlo o dovtedy stále pôsobiacu maďarskú cirkevnú hierarchiu či kňazov na Slovensku a jej pretrvávajúci vplyv. Rovnako však práve toto jeho postavenie urobilo z neho jedného z navrhovaných kandidátov na obsadenie biskupského stolca, napokon neúspešného.

Súčasne v prvých rokoch existencie nového štátu zastával funkciu poslanca Revolučného národného zhromaždenia v spoločnom slovenskom poslaneckom klube. Aj keď sa jeho zasadnutí v počiatkoch nezúčastňoval, bol pri dôležitom rokovaní o ústavnom zákone Československej republiky.

Bojnický prepošt pôsobil v druhej polovici 20. rokov ako podpredseda Československej strany ľudovej na Slovensku, ktorá sa začala etablovať v súvislosti s parlamentnými voľbami v roku 1925. Ako jej člen sa v roku 1930 stal poslancom krajinského zastupiteľstva, kde vytrval do roku 1935. Ukazuje sa, že práve jeho angažovanie sa v slovenskej politike vždy na opozitnej strane voči ľudovej strane spôsobovalo množstvo osobných útokov voči jeho osobe nielen v prvej polovici 30. rokov.

[56] MARŤÁK, Michal. Ján Donoval – katolícky kňaz v „nekatolíckej" agrárnej strane. In *Historica Olomucensia 46-2014*. *Sborník prací historických XXXV*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 84 – 88.
[57] Mŕtvym i odporcom treba dať pokoj. In: *Slovenský denník*, 21. 12. 1937, roč. 20, č. 290, s. 1 – 2.

Bibliografia

Slovenský národný archív, Fond Minister s plnou mocou pre správu Slovenska.
Diecézny archív Banská Bystrica, fond Kňazi diecézy, jednotliviny.

Tlačené pramene

Schematismus Dioecesis Neosoliensis pro anno 1933. Banská Bystrica : Typis Andreae Žabka, 1933.

Dobová tlač

Katolícke noviny (Nitra), 1919.
Ľudová politika, 1925 – 1938.
Národné noviny, 1937.
Robotnícke noviny, 1937.
Slovák, 1929, 1930, 1937.
Slovenská pravda, 1932.
Slovenské ľudové noviny, 1919.
Slovenský denník, 1919, 1929, 1937.

Literatúra

FEDORČÁK, Peter. *Tuka proti republike. Proces z roku 1929*. Bratislava : Marenčin PT, 2018.
GOLIAN, Ján. Zrod a cesty monografie Detva z pera Karola Antona Medveckého. In *Kniha 2015*. Martin : SNK, 2015, s. 355 – 383.
GOLIAN, Ján. Karol Anton Medvecký. Pútnik národného života. In *[ne]známe príbehy*. *Osem zabudnutých osobností 19. a 20. storočia*. GOLIAN, Ján – MOLDA, Rastislav (zost.), Society for Human Studies, 2017, s. 144 – 175.
GOLIAN, Ján. „Starí učia mladých lietať!“ Vplyv Andreja Kmeťa na formovanie Karola Antona Medveckého v úvodnej dekáde 20. storočia In *Kultúrne dejiny*, 2021, roč. 12, Supplement, s. 132 – 163.
HRABOVEC, Emília. *Slovensko a Svätá stolica 1918 – 1927 vo svetle vatikánskych prameňov*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2012.
JANŠÁK, Štefan. *Vstup Slovákov medzi slobodné národy*. Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2006.
KOLLÁR, Pavol: *Karol Anton Medvecký (1875 – 1937).* Ružomberok : Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2005.
KOVÁČ, Dušan. Karol Anton Medvecký. In *Muži deklarácie*. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2000.
MARŤÁK, Michal. Ján Donoval – katolícky kňaz v „nekatolíckej“ agrárnej strane. In *Historica Olomucensia 46-2014*. *Sborník prací historických XXXV*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 71 – 90.

MARŤÁK, Michal – MARŤÁK, Lukáš. Katolícke noviny 1919 – 1920 – Tlačový orgán agrárnej strany. In *Otázky žurnalistiky*, 2012, roč. 55, č. 1 – 2, s. 46 – 55.

MEDVECKÝ, Karol Anton. *Slovenský prevrat III*. Bratislava : Komenský [v komisii], 1931.

MEDVECKÝ, Karol Anton. *Z mojich rozpomienok k šesdesiatinám*. Trnava : Fr. Urbánek a spol., 1935.

RYCHLÍK, Jan. *Češi a Slováci ve 20. století. Spolupráce a konflikty 1914 – 1992*. Praha : Ústav pro studium totalitních režimu; Vyšehrad, 2012.

SIDOR, Karol. *Andrej Hlinka (1864 – 1926)*. Bratislava : Kníhtlačiareň sv. Andreja, 1934.

SIDOR, Karol. *Slovenská politika v pražskom sneme 1918 – 1938, prvá časť*. 1975.

ŠUCHOVÁ, Xénia. Prílohy II – Politický systém. In *Slovensko v Československu (1918 – 1939)*. Milan Zemko, Valerián Bystrický (eds.). Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2004, s. 545 – 616.

Tento príspevok vznikol v rámci plnenia projektového grantu VEGA č. 1/0677/19 Karol A. Medvecký – kňaz a politik.